

Прохоренко Надія,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Дубасенюк Олександра,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри професійно-педагогічної,
спеціальної освіти, андрагогіки та управління,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Актуальність проблеми. Освіта дорослих відіграє суттєву роль у сучасному суспільстві, виступаючи не лише інструментом для отримання знань, набутих у шкільні роки, але й потужним драйвером постійного розвитку особистості протягом життя. Дослідження нормативно-правових, концептуальних, організаційно-педагогічних, управлінських, змістово-технологічних та інших аспектів розвитку неформальної освіти дорослих в Україні здійснили такі науковці: О. Баніт, О. Василенко, М. Вовк, О. Волярська, Л. Лук'янова, Л. Москаленко, Н. Павлик, Ю. Петрушенко, С. Прийма, О. Семенов, О. Смірнов, О. Пехота [3; 4]. Значення освіти дорослих підтверджується низкою науково обґрунтованих фактів, які наведено у наукових розвідках.

Дослідження Міністерства освіти США свідчать про те, що особи з вищою освітою мають на 40% вищі шанси на працевлаштування порівняно з тими, хто немає такої освіти. Їхній заробіток протягом життя на 80% вищий, ніж у людей без вищої освіти. Економісти давно цікавляться тим, чи дійсно освіта веде до вищої заробітної плати. Для вивчення цього питання використовується метод, відомий як регресія заробітної плати Мінцера, запропонований Джейкобом Мінцером у 1974 році. Цей метод дозволяє емпірично оцінити вплив освіти на рівень доходів [5, с. 17]. Один із нових прикладів дослідження результатів освіти дорослих – робота Badescu, D'Hombres та Villalba (2011). Дослідники,

спираючись на дані 28 європейських країн, виявили, що вища освіта в середньому збільшує заробітну плату на 43%; вплив освіти на зарплату варіюється від країни до країни: у Португалії вища освіта веде до зростання зарплати на 98%; у Швеції цей показник становить лише 21%. Відсутність середньої освіти в середньому знижує заробітну плату на 17%. Розрив у зарплаті між людьми з та без середньої освіти також різниться залежно від країни: у Данії ця невідповідність становить лише 7%; в Австрії вона сягає 31% [5, с.18].

Окрім вищої освіти, освіта дорослих допомагає людям отримати нові навички та знання, необхідні для просування по службі або зміни кар'єри. Наприклад, людина, яка хоче перейти з адміністративної роботи в ІТ-сферу, може пройти курси з програмування або веб-дизайну. Освіта дорослих не лише розширює знання та кваліфікацію, але й сприяє розвитку м'яких навичок, таких як критичне мислення, вирішення проблем та комунікація. Ці навички високо цінуються роботодавцями в усіх сферах діяльності, що робить освіту дорослих цінним активом на ринку праці.

Згідно з публікацією в журналі "Neurology", люди, які постійно навчаються протягом життя, рідше страждають від деменції та хвороби Альцгеймера. Дослідження показало, що розумова активність допомагає створювати нові нейронні зв'язки та підтримувати здоров'я мозкових клітин. Позитивний вплив навчання на когнітивні здібності робить його важливим інструментом для дорослих, які прагнуть підтримувати активність мозку та протистояти віковим когнітивним змінам. Навчання покращує пам'ять, увагу та швидкість обробки інформації, що робить його цінним активом для людей будь-якого віку [2, с. 56].

Дослідження Каліфорнійського університету в Берклі показало, що дорослі, які беруть участь у програмах освіти дорослих, з більшою ймовірністю голосують на виборах, здійснюють волонтерську діяльність у своїх громадах та беруть участь в інших формах громадської діяльності. Визначене пов'язано з тим, що освіта дорослих підвищує обізнаність людей про суспільні та політичні питання, а також дає їм навички та знання, необхідні для участі в громадському житті. Активні громадяни відіграють важливу роль у функціонуванні демократичного суспільства

[1; 2; 3].

Згідно з дослідженням, опублікованим в журналі "Adult Education Quarterly", люди, які беруть участь у програмах освіти дорослих, характеризуються підвищеною самооцінкою та впевненості у собі. Це пов'язано з тим, що освіта дорослих дає людям можливість досягти успіху в навчанні та розвинути нові навички. Такий підхід, в свою чергу, може призвести до покращення їхнього загального самопочуття та віри у власні сили. Упевнені у собі люди частіше ставлять перед собою цілі та досягають їх, а також здійснюють позитивний вплив на оточуючий світ. Освіта дорослих надає унікальну можливість для постійного розвитку та самовдосконалення, умотивовує здобувати нові знання, навички та розширювати сферу інтересів. Відкриваючи для себе нові горизонти, людина розширює свій кругозір, отримує доступ до нових можливостей і робить своє життя більш насиченим і цікавим [4; 3].

Дослідження Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) показало, що дорослі з низьким рівнем освіти частіше безробітні, живуть у бідності та мають проблеми зі здоров'ям. Нерівність можна зменшити за допомогою освіти дорослих, яка надає доступ до знань і навичок, що сприяють покращенню життя. Пропонуються різні курси з підвищення грамотності, іноземної мови, математики, комп'ютерної грамотності, а також програми з професійної підготовки. Завдяки інвестиціям в освіту дорослих, уряди та некомерційні організації здатні розширити можливості людей, сприяти створенню більш справедливого та інклюзивного суспільства.

Дослідження Світового банку засвідчило, що освіта дорослих може призвести до значного зростання ВВП країни. Останнє пов'язано з тим, що освічені працівники більш продуктивні, інноваційні та здатні до адаптації до постійних змін на ринку праці. Інвестиції в освіту дорослих дають змогу країнам готувати кваліфіковані кадри, які відповідають вимогам сучасного ринку праці, що, в свою чергу, робить економіку більш конкурентоспроможною [5; 6].

Освіта дорослих відіграє важливу роль у досягненні цілей сталого розвитку, встановлених ООН. Завдяки їй люди зможуть розібратися в складних питаннях, як-от зміна клімату, бідність та нерівність, а також

[%20up,dementia%20care%20or%20memory%20care.](#) (date of access: 19.05.2024).

2. Rüber I. E., Janmaat J. G. Does Participation in Adult Education Increase Volunteering? An Analysis of British Longitudinal Data. *Adult Education Quarterly*. 2020. Vol. 71, no. 1. P. 55–72. URL: <https://doi.org/10.1177/0741713620927348> (date of access: 19.05.2024).

3. Ukraine J. Що таке навчання впродовж життя? (+ приклади) - Jooble Blog. *Jooble Blog*. <https://cutt.ly/kevsOSaT>.

4. Аніщенко, О. Неформальна освіта дорослих в умовах російсько-української війни: стан, проблеми і перспективи розвитку. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 21(1), 18-34. [https://doi.org/10.35387/od.1\(21\).2022.18-34](https://doi.org/10.35387/od.1(21).2022.18-34)

5. Вахітова Г., Купе Т. Вплив освіти на заробітну плату. *Зв'язок між освітою та міграцією в Україні*. Будапешт, 2013. С. 18.

6. Цілі Сталого розвитку та освіта дорослих – Центр Поділля Соціум. *Центр Поділля Соціум* – (Вінниця). URL: <https://pscenter.org.ua/tsili-stalogo-rozvitku-ta-osvita-doroslih/> (дата звернення: 19.05.2024).

Семенюк Дар'я,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 013 Початкова освіта,
Житомирський державний університет імені Івана Франка;

Мирончук Наталія,
доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри професійно-педагогічної,
спеціальної освіти, андрагогіки та управління,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

СКЛАДНИКИ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ТА УМОВИ ФОРМУВАННЯ

Постановка проблеми. У сучасному світі питання